

Lapin liikennestrategialuonnos 2036 ja 2050

LLHall 17.06.2024 § 88
421/08.00.00/2023

Valmistelija Qvick Paula Lapin liitto

Lapin liikennestrategiasta on valmistunut luonnos. Työn tilaajina ovat toimineet Lapin liitto, Lapin ELY-keskus ja Väylävirasto. Ulkopuolisena asiantuntijana on toiminut Sitowise Oy. Työn kustannus on 49 900 €. Työn kustannuksiin osallistuvat Lapin liitto (50 %), Lapin ELY-keskus (24,5 %), sekä Väylävirasto (25,5 %). Lapin liitto on koordinoanut valmistelutyötä.

Liikennestrategialla pyritään vastaamaan erityisesti muuttuneeseen geopoliittiseen tilanteeseen ja muihin globaaleihin ilmiöihin, jotka ovat vaikuttaneet Lapin asemaan sekä valtakunnallisesti että pohjoisen turvallisuuden, huoltovarmuuden ja sotilaallisen liikkuvuuden näkökulmista.

Käynnistyneessä työssä laaditaan vuorovaikutteisesti kokonaisvaltainen ja kattava näkemys Lapin tulevaisuuden liikennejärjestelmästä vuodelle 2050. Pitkän aikavälin strategian lisäksi hankkeessa muodostetaan lyhyemmän aikavälin strategia liikennejärjestelmän kehittämisestä vuodelle 2036 sekä liikennejärjestelmäselvitys Lapin 2050 maakuntakaavoituksen tueksi. Liikennestrategian valmistelua ohjaa Lapin liikennejärjestelmätyöryhmä. Strategian laatii Sitowise Oy.

Strategian vuoden 2036 visiona on **Lapin liikennejärjestelmä kehittyy kestävästi ja tukee elinvoimaa, kasvua, arjen sujuvuutta ja turvallisuutta.**

Visio jakautuu tavoitteiksi:

- Tavoite 1: Elinkeinoelämän kuljetukset, sotilaallinen liikkuminen ja matkailu toimivat tehokkaasti ja kestävästi
- Tavoite 2: Arjen liikkuminen on sujuvaa ja turvallista

Huhtikuussa pidetyissä työpajoissa tuotettiin paljon toimenpiteitä, joista työn ohjausryhmä on ehdottanut 1. kommenttikierroksella mm. seuraavia vuoden 2036 kärkitoimenpiteiksi (tähän listattu 3 ääntä tai enemmän saaneet):

- Valtatien 4 parantaminen tieosuuksilla Hirvas–Rovaniemi, Napapiiri–Vikajärvi ja Simojoen silta
- Valtatien 5 Kemijärvi–Sodankylä-yhteysvälin nostaminen osaksi TEN-T kattavaa verkkoa
- Kehitetään Suomen ja Ruotsin välisiä tieyhteyksiä parantamalla siltoja
- Valtatietä 4 kehitetään TEN-T kattavan verkon osana aloittaen Rovaniemi-Kemi yhteysväliä
- Valtatien 21 parantaminen välillä Palojoensuu-Kilpisjärvi ja Tornio-Kolari pullonkaulojen poistamiseksi ja turvallisuuden parantamiseksi
- Uusitaan Karigasniemen silta
- Kantateiden kehittäminen ja nostaminen valtatieksi: Kt 80 Sodankylä-Kittilä-Kolari ja Kt 82 Vikajärvi-Kemijärvi-Salla
- Toteutetaan alemman tieverkon kuntoa parantavat toimenpiteet, jotta alempi tieverkko kestää lisääntyvät liikennemäärät ja ilmastonmuutoksen vuoksi pitenevät routajaksot
- Vaikutetaan siihen, että korjausvelan laskun kääntämiseen budjetoidaan riittävästi
- Laajennetaan vaihtoehtoisten käyttövoimien verkostoa priorisoiden pääväyliä, ja tuetaan verkoston kehittymistä kaavoituksessa ja liikennesuunnittelussa
- Varmistetaan, että vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelu- ja latausinfrastruktuurin rakentamiseen on tarvittava rahoitus, jos infra ei toteudu markkinaehtoisesti
- Kolarin radan sähköistämisen toteuttaminen

- Tornio-Haaparanta raideliikenteen parantaminen ja vaihtoyhteyden toteuttaminen jatko-yhteyksille Ruotsin ja Norjan satamiin
- Kehitetään kävelyn ja pyöräliikenteen yhteyksiä lyhyillä matkoilla (alle 5 km) kunta- ja matkailukeskuksissa

Strategian vuoden 2050 visiona on **Lapin liikennejärjestelmä on hiilineutraali, älykäs ja globaaleihin muutoksiin sopeutunut.**

Visio jakautuu tavoitteiksi:

- Tavoite 1: Lappi on kansainvälisesti ja kansallisesti kytkeytynyt
- Tavoite 2: Innovatiiviset ratkaisut ovat luoneet resilientin ja turvallisen liikennejärjestelmän

Työn ohjausryhmä on ehdottanut 1. kommenttikierroksella mm. seuraavia vuoden 2050 kärkitoimenpiteiksi (tähän listattu 3 ääntä tai enemmän saaneet):

- Toteutetaan TEN-T-asetuksen toimenpiteet kattavalla tieverkolla (toimenpidettä tarkennetaan!)
- Varmistetaan eri käyttövoimien saatavuus raskaalle liikenteelle
- Laajennetaan vaihtoehtoisten käyttövoimien verkostoa priorisoiden pääväyliä, ja tuetaan verkoston kehittymistä kaavoituksessa ja liikennesuunnittelussa
- Toteutetaan eurooppalainen raideleveys Tornio-Haaparannalta Rovaniemelle ja Ouluun, jossa mahdollistetaan myös sähköjunien liikennöinti
- Toteutetaan raideyhteys Kolari-Kiiruna-Narvikin satama
- Toteutetaan kolmioraide Kemissä

Lapin liitto käynnisti liikennestrategia 2050 valmistelun tammikuussa 2024 liikennejärjestelmän toimintaympäristö- ja nykytila-analyysillä. Työ on jatkunut sen jälkeen strategian vision ja tavoitteiden määrittämisellä sekä toimintalinjojen ja toimenpiteiden laatimisella. Valmistelutyön aikana on pidetty kolme työpajaa sidosryhmille:

- 1. työpaja: arjen liikkuminen, julkisen liikenteen matkakäytöt, keskusten väliset yhteydet sekä matkailijoiden liikkuminen (sis. lentoliikenne)
- 2. työpaja: saavutettavuus, logistiikka ja kuljetukset (sis. meriliikenne)
- 3. työpaja: liikennejärjestelmän rooli toiminta- ja huoltovarmuuden takaamisessa (erityisesti tie- ja raideyhteydet),
- läpileikkaavina teemoina lisäksi liikenneturvallisuus ja ympäristövaikutukset.

Työpajojen tuloksien avulla on tarkennettu strategian visiota ja tavoitteita sekä laadittu toimenpideohjelma. Sidosryhmät pääsevät vaikuttamaan strategian laadintaan kesäkuussa ja syyskuussa kommentoimalla strategialuonnosta. Lisäksi on pidetty kolme ohjausryhmän kokousta (30.1., 13.3., 29.5.) sekä viisi valmistelutyöryhmän kokousta. Strategialuonnos julkistettiin 29.5.2024.

Strategian uudistamisen seuraavat vaiheet:

- OHRY kommentointiaika strategialuonnoksesta 3. - 10.6.2024, Lapin liiton hallituksessa 17.6.2024
- Työryhmä 19.6.: Keskustelu tulleista kommentteista ja sopiminen mahdollisista muutoksista aineistoon
- Työn esitleminen OHRY:lle 21.8.
- Työryhmä 23.8.
- Syyskuussa 2. kommentointikierros 1.–22.9. OHRY, työpajojen sidosryhmäjoukko, kunnat
- Työryhmä 27.9.
- Strategian valmistuminen syksyllä 2024
- Strategian hyväksyminen Lapin liiton hallituksessa syksyllä 2024

Kokouksessa asiaa esittelevät Anna-Sofia Hyvönen, Sitowise Oy ja suunnittelujohtaja Paula Qvick.

Esittelijä maakuntajohtaja Riipi Mika Lapin liitto

Päätösesitys Hallitus käy lähetekeskustelun Lapin liikennestrategialuonnoksesta

Päätös Hallitus kävi lähetekeskustelun Lapin liikennestrategialuonnoksesta.